

EDINBURGH DEKLARASYONU
[İş Dünyası ve İnsan Hakları Alanında
Ulusal İnsan Hakları Kurumlarının Rolü]

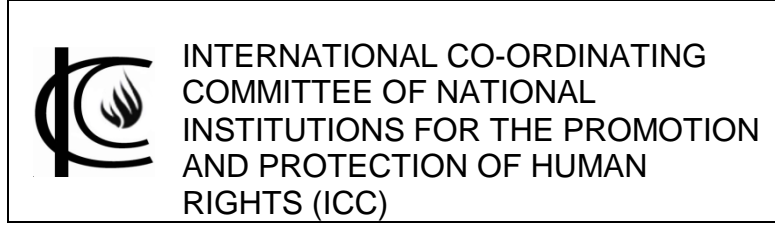
THE EDINBURGH DECLARATION
[The Role of National Human Rights Institutions
on the Business and Human Rights]

(Çeviri: Mehmet Alp DİDİNMEZ)

ÇEVİRİ NO: 003

YAYIN NO: 003

* İngilizce'den Türkçe'ye yapılmış resmi olmayan çeviridir. İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları Derneği çevirilerin doğruluğu veya geçerliliği konusunda herhangi bir sorumluluk üstlenmez. Çeviri hakkındaki görüş ve önerileriniz için ihud@ihud.org adresine e-posta gönderebilirsiniz.

EDINBURGH DEKLARASYONU¹

1. İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi için Ulusal İnsan Hakları Kurumları Uluslararası Koordinasyon Komitesi'nin (ICC) 10. Uluslararası Konferansı "iş dünyası ve insan hakları alanında ulusal insan hakları kurumlarının rolünü" gündem konusu olarak belirlemiştir. Konferans, İskoç İnsan Hakları Komisyonu'nun (SHRC) ev sahipliğinde İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) ve ICC'nin işbirliğiyle 8-10 Ekim 2010 tarihlerinde İskoçya'nın Edinburgh şehrinde düzenlenmiştir. Katılımcılar; SHRC, OHCHR, İskoçya Parlamentosu ve İskoç ve Birleşik Krallık hükümetlerine Konferansın düzenlenmesine verdiği destek ve çabalarından dolayı teşekkür etmektedir.

2. Ulusal insan hakları kurumları (UİHK) kusursuz organizasyon ve sıcak ev sahipliği için SHRC'ye minnettarlığını iletmektedir. UİHK'ler; İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, BM Genel Sekreterliği İş Dünyası ve İnsan Hakları Özel Temsilcisi, eski İnsan Hakları Yüksek Komiseri ve diğer açılış konuşmacılarının açıklamalarının yanı sıra bütün bölgelerin UİHK'lerinin deneyim ve bakış açılarının yansıtıldığı interaktif ve verimli tartışmaları memnuniyetle karşılamıştır. Dünyanın dört bir yanından gelen iş dünyasının temsilcileri, hükümet temsilcileri, akademi ve hükümet dışı kuruluşlar konferans öncesi yapılan foruma ve görüşlerin dile getirildiği uluslararası konferansın kendisine değerli bir katkı sağlamıştır. Ayrıca Konferans, İskoç Başsavcısı, Birleşik Krallık Hükümeti ve Adalet Bakanı ile İskoç Hükümetinin katılımıyla zenginleşmiştir.

3. Onuncu Uluslararası Konferans aşağıdaki Deklarasyonu kabul etmektedir:

Onuncu Uluslararası UİHK'ler Konferansı:

4. Bütün insanların doğuştan gelen onurunu, eşit, vazgeçilemez ve devredilemez haklarını, insan haklarının ve temel özgürlüklerin evrensel olarak ve etkili bir şekilde tanınmasına duyulan ihtiyacı ve İnsan Hakları Evrensel Beyannameinde ifade edildiği gibi sosyal ilerleme ve daha geniş özgürlükle daha iyi yaşam standartlarını geliştirmeyi hatırlatarak,

¹ https://www.ohchr.org/Documents/AboutUs/NHRI/Edinburgh_Declaration_en.pdf

5. İnsan haklarının evrenselliğini, bölünmezliğini, karşılıklı bağımlılığını ve ilişkisini anımsatarak,

6. BM İnsan Hakları Konseyi'nin, özellikle de BM Genel Sekreterliği İnsan Hakları ve Ulaşırı Şirketler ve Diğer Ticari İşletmeler Özel Temsilcisi'nin yetkileri vasıtasıyla iş dünyası ve insan hakları gündemiyle sürekli ilgilenmesini; "Koru, Saygı Duy, Telafi Et" çerçevesinden doğan mağdurların telafi edici çözüm yollarına erişim hakkı ve devletlerin ve iş dünyasının insan haklarına ilişkin rolleri ve sorumlulukları hakkında daha iyi bir anlayışın geliştirilmesini ve netleştirilmesini memnuniyetle karşılayarak,

7. Özel Temsilcinin "Koru, Saygı Duy, Telafi Et" çerçevesinin uygulanması için Rehber İlkelerin geliştirilmesi önerisini memnuniyetle karşılayarak,

8. Şirketlerin faaliyetlerinden sorumlu olduğunu ve etkili düzenlemelerin insan haklarına saygı gösterilmesinin, korunmasının ve yerine getirilmesinin geliştirilmesine katkı sağlayacağını ve şirketlerin bu amaca yönlendirilmesine yardımcı olacağı ve Devletlerin ticari şirketlerin faaliyetlerini uygun ve etkili bir şekilde düzenleyen yasal bir çerçeve oluşturmasının elzem olduğunu kabul ederek,

9. UIHK'lerin bilgi ve deneyim paylaşma görevini yerine getirirken STK'larla işbirliği içerisinde çalışmasına gerek duyulduğunu kabul ederek ve 10'uncu Uluslararası Konferansın STK forumunda sunulan STK Eylem Planını memnuniyetle karşılayarak,

10. BM Genel Kurulunun ulusal kurumların statülerine ilişkin 20 Aralık 1993 tarihli ve 48/134 sayılı kararına (Paris İlkeleri) uygun olarak insan haklarını mümkün olan en geniş şekilde geliştirme ve koruma yetkisi olan ulusal kurumların insan haklarının geliştirilmesi ve korunması için etkinliğinin önemini teyit ederek,

11. Ulusal insan hakları kurumlarının şirketlerle bağlantılı insan hakları sorunlarının ele alınmasında; hem uluslararası düzeyde bir organ olarak hem de bölgesel düzeyde ve ulusal düzeyde ayrı ayrı organlar olarak önemli bir rol oynayabileceğini vurgulayarak,

12. Konferansın Bölgesel Çalışma gruplarında tartışılan çocuk işçiliği, insan ticareti, özelleştirme, kamu ihaleleri, güvenli ve sağlıklı çevre tematik alanlarını memnuniyetle karşılayarak ve özel çalışma gruplarının yaptığı tavsiyeleri onaylayarak,

aşağıdakileri kabul eder.

13. Bu iki senede bir gerçekleştirilen konferansı takriben

ICC Bölgesel ağları ve her bir ÜİHK uygulamadaki işlevlerini göz önünde bulundurarak; şirket bağlantılı insan hakları ihlallerine karşı daha fazla korumanın desteklenmesini, daha fazla hesap verilebilirliği ve iş dünyası aktörleri tarafından insan haklarına saygı gösterilmesini, mağdurların adalete erişimini ve aşağıda sayılan girişimleri kapsayan ancak bunlarla sınırlı olmayan çok paydaşlı yaklaşımların oluşturulmasını teşvik etmektedir:

A. Geliştirme/Eğitim/ Araştırma

I. Her bir ICC Bölgesinde, ICC İş Dünyası ve İnsan Hakları Çalışma Grubu ve OHCHR ile koordineli olarak bölgesel paydaşlar olan hükümet, işçiler, şirketler ve STK'lar dahil olmak üzere ilgili paydaşların davet edildiği iş dünyası ve insan hakları konulu çalıştaylar yapmak;

II. Ticari İşletmelerin insan haklarının gerçekleştirilmesinde etkileri ve ilgili devletlerin kendi yargı yetkisinde ve yargı yetkisi dışındaki yerlerde insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili yükümlülükleri konusunda farkındalığı daha fazla arttırmak için kendi hükümetleri ile yakın ilişki kurmak;

III. İşçi hakları dâhil şirketler tarafından yapılan insan hakları ihlallerinin önlenmesinde uluslararası en iyi uygulamaları karşılayan ulusal mevzuat ve düzenlemeleri yürürlüğe koymak veya güçlendirmek için hükümetleri desteklemek ve hükümete tavsiyelerde bulunmak;

IV. İş dünyasına, insan hakları ilkelerini aktarmak için insan haklarını günlük ticari faaliyetlere nasıl entegre edeceği ve şirket kültüründe insan haklarına saygılı olmayı arttıracak bir dil oluşturma hususlarında yol göstermek;

V. Ticari faaliyetlerin, toplumların insan haklarını hayata geçirmesi üzerindeki etkilerini değerlendirecek araştırmalar yapmak;

VI. Bütün ÜİHK'lar arasında ilerleme, dava izleme ve diğer konularda en iyi uygulamaların paylaşılması için bir veri tabanı, bülten, web sayfası oluşturmak;

VII. ÜİHK'ların iş dünyası ve insan hakları sorunlarını çözme kapasitesini, eğitim ve karşılıklı ziyaret yoluyla arttırmak;

VIII. Yukarıdaki konularda, insan hakları savunucuları ve sendikalar da dâhil olmak üzere hükümet, şirketler ve diğer ticari işletmeler ve sivil toplum arasındaki diyalogu kolaylaştırmak;

B. İzleme

I. Ulusal yargı yetkisinde faaliyet gösteren veya kayıtlı olan şirketlerin insan hakları ihlallerini izlemek ve belgelemek;

II. Yerli, kırılğan ve marjinalleştirilmiş gruplara özel bir atıfta bulunarak kamu soruşturması yürütmek dahil, şirketler ve özel sektörden etkilenen herkes için adalete erişim şartlarını incelemek,

III. Ulusal insan hakları eylem planları ve ilgili programlarda iş dünyasında insan hakları temelli yaklaşımın sağlanması için bunları gözden geçirmek;

IV. İlgili insan hakları belgelerinin ve standartlarının uygulanmasını raporlamak ve izlemek için uluslararası ve bölgesel insan hakları mekanizmalarıyla etkileşim kurmak;

İzlemenin bir dizi faaliyeti kapsayabileceği ve UIHK'lerin bunları çeşitli bölgesel ve uluslararası toplantılarda kabul etmeyi ve tartışmayı isteyebileceği dikkate alınmaktadır.

C. Başvuru alma

Başvuru alma görevi olan UIHK'ler [aşağıdakileri] göz önünde bulundurabilir:

I. Ticari işletmeler tarafından işlenen insan hakları ihlalleri konusunda diğer tazmin yollarının yanı sıra UIHK'ların izleme ve başvuru alma rolü hakkında toplumda ve iş dünyasında farkındalık arttırmak;

II. Durumun iyileştirilmesi için uzlaşma, arabuluculuk ve önerilerde bulunma da dahil olmak üzere, yarı yargısal yetkilerini kullanarak şirket bağlantılı insan hakları ihlallerine ilişkin şikâyetleri ele almak;

III. Kendi yetki alanları içerisinde mevcut olan mevzuat yapısı ve tazmin yolları üzerine bir veri tabanının geliştirilmesi için işbirliği yapmak;

IV. Şikâyet mekanizmalarını, şikâyetlerin ve araştırmalarının sonuçlarını ticari işletmelerin devam eden uygulamalarını izlemek için kullanmak;

V. Adalete erişimi kolaylaştırmak ve kamu yararına ilişkin davaları ele almak için yargıyla yakın işbirliği içinde çalışmak.

D. Arbuluculuk ve Uzlařtırma

- İř dñnyasıyla ilgili ihlallerde; işletmeler, sendikalar, hñkñmetler ve mağdurlar arasında arbuluculuk yapmak;
- İř dñnyasıyla ilgili ihlallerde mağdurların tazminat ve telafi talep etmelerine yardım etmek;
- Davaları takip etmek için ulusal mahkemelere bařvurmak

14. UİHK'ler aşağıdakileri de dikkate alabilir:

- BM Global Compact, medya, akademi, şirketler, sendikalar ve ulusal, bñlgesel ve uluslararası örgñtler dahil olmak üzere kurumsal sosyal sorumluluk alanındaki kuruluşlarla ortaklıklar kurmak.
- ICC Bñlgesel Ağlarında yer alan UİHK'ler tarafından hazırlanmış iř dñnyası ve insan hakları ulusal eylem planlarını incelemek;
- İř dñnyası ve insan hakları konusunda kendi kurumlarında irtibat noktaları oluşturmak;
- Bñlgesel başkanlıklar aracılığıyla 20 Mayıs 2011'de Cenevre'de başlayacak olan ICC Yıllık Toplantılarına ulusal eylem planlarındaki gelişme süreci hakkında rapor vermek.

10 Ekim 2010 tarihinde Edinburgh'da kabul edilmiřtir.